

Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20. 203 (88-95).

52. Demchenko I.I., Maksymchuk B. A., Protas O. L., Koziy O.M., Demchyshyna O. V., Sahach O. M., Pletenytska L. S., Maksymchuk I. A. (2020). Dynamics of pedagogical skills development and interaction of factors of its formation. Scientific Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), Kyiv, 1 (121) 20. 114 (34-39).

53. Onishchuk I. I., Prykhodko V. S., Soyina I. Y., Yermolaiev V. K., Petrusenko N. Y., Linchenko N. Y., Demchenko I.I., Maksymchuk B. A. (2020). Historical prerequisites of the development of foreign-language education in Ukraine in the context of training of future coaches. Scientific Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), Kyiv, 1 (121) 20. 114 (80-87).

54. Onishchuk, I.I., Halaydiuk, M.A., Marionda, I.I., Demchenko, I.I., Shemchuk, V.A., Lytvynenko, V.A., Kevpanych, V.V., & Maksymchuk, B.A. (2020). Scientific and pedagogical prerequisites for the development of foreign-language education in the context of the training of future teachers of physical education. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 4 (124) 20. 98 (C. 68-74).

55. Onishchuk, I., Ikonnikova, M., Antonenko, T., Kharchenko, I., Shestakova, S., Kuzmenko, N., & Maksymchuk, B. (2020). Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 12(3), 44-65. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308>

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.8(128).30

Онiщук І. І.

кандидат педагогічних наук,

*старший викладач кафедри методики навчання іноземних мов,
Вінницький державний педагогічний університету ім. М. Коцюбинського*

Шапошнікова І.М.

кандидат педагогічних наук,

*професор кафедри педагогіки та методики початкового навчання,
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова*

Шальов А. С.

*доцент кафедри англійської мови № 3 навчально-наукового інституту інженерії національного університету
"Одеська морська академія"*

П'ясецька Н. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної
та інклюзивної освіти, дошкільної та спеціальної освіти,*

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Тонконог Н. І.

кандидат педагогічних наук,

*викладач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання
ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний*

педагогічний університет імені Григорія Сковороди"

Зелінська Т.М.

кандидат сільськогосподарських наук,

старший викладач кафедри біологічної та загальної хімії,

Вінницький Національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

Бабаджанян В.В.

Старший викладач кафедри фізичного виховання,

Національний технічний університет "Харківський політехнічний університет"

Шпильова М. О.

викладач-методист, методист КВНЗ "Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу ім.Т.Г.Шевченка"

ЕТАПИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У науковому дискурсі загально визнано, що існуюча система іншомовної освіти є результатом її тривалого історичного розвитку, тому аналіз і узагальнення історичного досвіду даної галузі є необхідним у період модернізації сучасної гуманітарної освіти в Україні. Аналіз історичних, соціальних, культурних та педагогічних умов і чинників, що призвели до змін мети, завдань, змісту іншомовної освіти в Україні, дозволив визначити три етапи розвитку іншомовної освіти у контексті підготовки майбутніх учителів фізичної культури у педагогічних університетах України в період з середини ХХ до початку ХХІ століття. Перший етап (1950 – 1960) – етап формування загальнонаукового інтересу до феномену іншомовної освіти. Другий етап (1970 – 1980) – іншомовна освіта в умовах реформування вищої школи. Третій етап (1990 – 2018) – етап сталого розвитку іншомовної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній простір. Історіографічний аналіз дозволив визначити міждисциплінарну сутність іншомовної освіти, яка полягає в тому, що: вивчення будь-якої нерідної мови має супроводжуватися вивченням культури народу, котрий розвиває вміння розуміти світову культуру в цілому, формує здатність орієнтуватися в сучасному полікультурному й інформаційному суспільстві.

Ключові слова: історичний розвиток, вчитель фізичної культури, гуманітарна освіта, педагогічні умови і

чинники, історіографічний аналіз, культура народу.

Онищук И. И., Шапошникова И. Н., Шалёв А. С., Пясецкая Н.А., Тонконог Н. И., Зелинская Т.М., Бабаджанян В. В., Шпилевая М.А.. Этапы и тенденции развития иноязычного образования в контексте подготовки будущих учителей. В научном дискурсе общепризнанно, что существующая система иноязычного образования является результатом ее длительного исторического развития, поэтому анализ и обобщение исторического опыта данной отрасли необходимо в период модернизации современного гуманитарного образования в Украине. Анализ исторических, социальных, культурных и педагогических условий и факторов, которые привели к изменениям целей, задач, содержания иноязычного образования в Украине, позволил определить три этапа развития иноязычного образования в контексте подготовки будущих учителей физической культуры в педагогических университетах Украины в период с середины XX в начала XXI века. Первый этап (1950 - 1960) - этап формирования общенаучного интереса к феномену иноязычного образования. Второй этап (1970 - 1980) - иноязычная образование в условиях реформирования высшей школы. Третий этап (1990 - 2018) - этап устойчивого развития иноязычного образования в условиях интеграции в европейское образовательное пространство. Историкографический анализ позволил определить междисциплинарную сущность иноязычного образования, которая заключается в том, что: изучение любой неродного языка должен сопровождаться изучением культуры народа, который развивает умение понимать мировую культуру в целом, формирует способность ориентироваться в современном поликультурном и информационном обществе.

Ключевые слова: историческое развитие, учитель физической культуры, гуманитарное образование, педагогические условия и факторы, историкографический анализ, культура народа.

Iryna Onishchuk, Iryna Shaposhnikova, Andriy Shalyov, Nataliia Piasetska, Nataliia Tonkonoh, Tamara Zelinska, Viktoriia Babadzhanian, Maryna Shpylova. Stages and trends in the development of foreign language education in the context of future teachers' training. It is generally accepted in the scientific discourse that the existing system of foreign language education is the result of its long historical development, therefore, the analysis and generalization of the historical experience of this industry is necessary during the modernization of modern humanitarian education in Ukraine. The analysis of historical, social, cultural and, pedagogical conditions and factors that led to changes in the purpose, tasks and, the content of foreign-language education in Ukraine made it possible to determine three stages of the development of foreign language education in the context of future physical education teachers' preparation at pedagogical universities in Ukraine from the middle of the XX to the beginning of the XXI century. The first stage (1950-1960) is the stage of forming the general scientific interest in the phenomenon of foreign-language education. The second stage (1970-1980) is foreign language education in the conditions of higher education reform. The third stage (1990-2018) is the stage of sustainable development of foreign language education in the conditions of integration into the European educational space. The historiographic analysis made it possible to determine the interdisciplinary essence of foreign language education, which is that: learning of any non-native language has to be accompanied by studying the culture of the people, which develops the ability to understand world culture as a whole, forms the ability to navigate in a modern multicultural and information society.

Keywords: historical development, physical education teacher, humanitarian education, pedagogical conditions and factors, historiographic analysis, the culture of the people.

Постановка проблеми. У науковому дискурсі загальновізнано, що існуюча система іншомовної освіти є результатом її тривалого історичного розвитку, тому аналіз і узагальнення історичного досвіду даної галузі є необхідним у період модернізації сучасної гуманітарної освіти в Україні [1, с. 23].

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз джерельної бази доводить, що існують різні підходи до періодизації етапів розвитку іншомовної освіти в Україні у досліджуваній період. Так, запропонована Л. Кравчук [2] періодизація етапів іншомовної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл України другої половини XX ст. (1950-2006) спрямована на формування цілісного системного уявлення про іншомовну освіту в Україні другої половини XX ст., визначення співвідношення між етапами розвитку іншомовної освіти, встановлення наступності між ними та специфічних особливостей кожного з етапів. В авторському підході щодо визначення етапів розвитку іншомовної освіти враховуються особливості розвитку освіти взагалі. Основою для періодизації були зміни, пов'язані з реформуванням як змісту так і структури шкільної освіти другої половини XX ст., а саме: перший етап – (1949–1959) рр. навчання іноземної мови в умовах семирічної школи; другий етап – (1960–1970) рр. навчання іноземної мови в умовах підготовки реформи школи; третій етап – (1971–1980) рр. навчання іноземної мови в умовах реформи школи; четвертий етап – (1981–1990) рр. навчання іноземної мови в умовах завершення реформи школи; п'ятий етап – (1991–2001) рр. навчання іноземної мови в умовах незалежності; шостий етап – (2002–2006) рр. введення навчання іноземної мови в початковій школі [2].

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні етапів та тенденцій розвитку іншомовної освіти в контексті підготовки майбутніх учителів вчителів фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу. Аналіз історичних, соціальних, культурних та педагогічних умов і чинників, що призвели до змін мети, завдань, змісту іншомовної освіти в Україні, дозволив створити власну періодизацію й визначити три етапи розвитку іншомовної освіти майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у педагогічних університетах України у період з середини XX до початку XXI століття (таблиця 1).

Таблиця 1.

Етапи розвитку іншомовної освіти майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей в Україні (середина XX – початок XXI століття)

I етап (1950–1960) – етап	-	виховна спрямованість освітнього процесу;
---------------------------	---	---

формування загальнонаукового інтересу до феномену іншомовної освіти.	<ul style="list-style-type: none"> - інтеграція споріднених спеціальностей; - інтенсифікація іншомовної освіти за рахунок дидактичних засобів; - педагогізація вищої освіти; - пілотні проекти; - індивідуалізація та інтенсифікація.
II етап (1970-1980) – етап навчання іноземної мови в умовах реформи школи.	<ul style="list-style-type: none"> - зміна мовної моделі підготовки спеціалістів гуманітарних спеціальностей; - інтенсивне оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації.
III етап (1990 – 2018) – етап сталого розвитку іншомовної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній простір.	<ul style="list-style-type: none"> - диверсифікація та розширення переліку гуманітарних спеціальностей; - інтернаціоналізація іншомовної освіти, розширення участі майбутніх учителів у міжнародних освітніх і дослідницьких проектах; - полікультурна спрямованість вивчення іноземних мов.

Перший етап (1950–1960) – етап формування загальнонаукового інтересу до феномену іншомовної освіти. Розвиток іншомовної освіти в цей період визначався відповідними постановами. Так, Постанова Ради Міністрів СРСР «Про поліпшення вивчення іноземних мов» від 27 травня 1961 р., у якій було визначено серйозні недоліки в системі іншомовної освіти й окреслено заходи суттєвого поліпшення у викладанні іноземних мов у нашій країні, вимагала принципово нової цільової спрямованості вивчення іноземної мови в середній і вищій школі, а саме, спрямованості на практичне оволодіння іноземними мовами [3, с. 116–119]. Період 1948–1960-х рр. XX століття вважається визначальним у розвитку іншомовної освіти в Україні: підготовка вчителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах стає однією з основних державних проблем, стан вирішення якої визначається прийнятими постановами, спрямованими на поліпшення підготовки вчительських кадрів, в тому числі вчителів іноземних мов [4, с. 210–218]. Цей етап радянського періоду характеризується політичними пріоритетами держави щодо вивчення іноземних мов. Реформування галузі іншомовної освіти цього періоду науковці пов'язують з 60-ми роками, коли вийшла Постанова Ради Міністрів СРСР «Про поліпшення вивчення іноземних мов». Але, заідеологізованість й заполітизованість були тими факторами, що гальмували реформування освітньої сфери. Для 60-х років характерною була зміна навчальних планів та програм, їх перенасичення теоретичним матеріалом, надмірна політизація змісту, перевага репродуктивних методів навчання, авторитарний стиль управління навчальним процесом [2].

Важливою характеристикою розвитку іншомовної освіти в 60-ті роки XX ст. став *розвиток психології* навчання іноземних мов. Саме в цей період психологи України та Росії взяли активну участь у науковому обґрунтуванні та втіленні в життя нового, свідомо-практичного методу навчання іноземних мов. Відбулися дослідження і обговорення важливих психолого-методичних проблем, пов'язаних із пошуком шляхів удосконалення викладання іноземних мов [5, с. 138–145]. Цей період характеризується значними змінами в підходах до змісту освіти у зв'язку із прийняттям Закону «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток народної освіти в СРСР» (1958), котрий передбачав зміну «школи навчання» на «трудова школа», що відповідно вимагало змін в іншомовній освіті майбутніх спеціалістів гуманітарних спеціальностей [6, с. 47]. Зазначений період характеризується також пошуком шляхів удосконалення методів іншомовної освіти, впровадженням в освітній процес свідомо-практичного методу вивчення іноземних мов, котрий набув розвитку на початку 60-х років.

Цей період, як зауважує О. Околович, [7] характеризується посиленням ідеї єдності теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів, удосконаленням педагогічної практики, формуванням педагогічної майстерності студентів. На думку автора, вищі педагогічні навчальні заклади мають виконувати нові функції, пов'язані з наданням майбутнім учителям необхідної практично-методичної підготовки, розробкою теоретичної бази педагогічної діяльності, оволодінням майбутніми спеціалістами новітніми науково-теоретичними знаннями та передовими педагогічними ідеями, підвищенням культурно-освітнього рівня студентів [7, с. 178–194].

До основних *тенденцій* цього періоду відносимо:

- *перша тенденція: виховна спрямованість освітнього процесу:* іншомовна підготовка вчителя гуманітарних спеціальностей тісно пов'язувалася з патріотичним і інтернаціональним вихованням, а також прищепленням художнього смаку; знання мови доповнювалися матеріалами з історії, побуту, звичаїв народу, носія мови в межах країнознавства і історії мови;

- *друга тенденція: інтеграція споріднених спеціальностей:* починаючи з 1960/61 н.р. вводяться подвійні спеціальності типу: «Українська мова та література, іноземна мова», «Російська мова та література, іноземна мова». Станом на 1960/61 н.р. фахівців широкого профілю готували 33 педагогічні інститути за 20 спеціальностями;

- *третья тенденція: інтенсифікація іншомовної освіти за рахунок дидактичних засобів:* відповідно до постанови «Про поліпшення стану викладання іноземних мов у країні» (1961) відбувалося створення профільних філологічних кафедр, належної матеріальної бази (фотолабораторій з достатньою кількістю магнітофонів, програвачів); бібліотеки і кабінети іноземної мови наповнювалися необхідними комплектами підручників і довідкової літератури, періодичними виданнями, зарубіжними професійними журналами з усіх спеціальностей;

- *четверта тенденція: педагогізація вищої освіти,* що у поєднанні з вимогою посилення професійного рівня знання іноземних мов майбутніми вчителями гуманітарних спеціальностей стає суттєвою тенденцією протягом 50-х-60-х рр. XX століття;

- *п'ята тенденція: пілотні проекти* (1958/59 н. р. – Харківський педінститут іноземних мов) щодо підготовки вчителів для здійснення навчання в школі іноземною мовою;

- *шоста тенденція: індивідуалізація та інтенсифікація* на рівні методики здійснення іншомовної освіти: у 60-х рр. велася розробка нової методичної системи, спрямованої на індивідуалізацію та інтенсифікацію навчального процесу, активізацію самостійної роботи студентів з метою покращення підготовки майбутніх учителів до усного мовлення.

Другий етап (1970-1980) – етап навчання іноземної мови в умовах реформи школи. Вибір нижньої межі (70-ті роки) був пов'язаний із виникненням принципово нових методів та підходів вивчення іноземних мов та появи наукових робіт з комунікативної лінгвістики, що сприяло розвитку комунікативного спрямування у вивченні іноземних мов, котре науковці пов'язували із новим етапом навчання практичного оволодіння іноземною мовою. Ці теорії стали основою принципово нового наукового напрямку, нової наукової парадигми іншомовної освіти [5, с. 138–145]. Верхня межа пов'язана із появою та обґрунтуванням нових методичних підходів – комунікативного та особистісно-діяльнісного, що сприяло появі нових шляхів вдосконалення методики іншомовної освіти. У цей період (1970–1980) продовжується діяльність фахівців щодо удосконалення змісту іншомовної освіти, що розпочалася на попередньому етапі: удосконалювалися програми, розроблялися міжпредметні зв'язки, визначалися аспекти світоглядного, морального характеру; увага приділялась розвивальним функціям змісту іншомовної освіти. Проблеми іншомовної освіти в Україні цього періоду вивчали науковці, О. Мироліубов [8], педагогічні ідеї яких характеризуються дискусією про перспективи розвитку цього наукового напрямку. У цей період з'являються нові форми навчання: класи з поглибленим вивченням іноземної мови, інтенсифікується використання технічних засобів у навчанні іноземних мов, що ставило нові вимоги до іншомовної освіти спеціалістів гуманітарних спеціальностей, перш за все, майбутніх учителів іноземних мов [9].

У 1970-1980 роках відбувалися значні зрушення щодо удосконалення змісту освіти (дидактичний енциклопедизм, міжпредметні зв'язки, спрямованість на формування світогляду). Розвивальний характер іншомовної освіти зреалізовувався через: розвиток індивідуально-психологічних якостей особистості (інтонаційного слуху, гнучкості артикуляційного апарату, об'єму пам'яті, гнучкості вербального мислення); розвиток навчальних умінь (працювати самостійно, логічно викладати думки, загальнокультурні навички). Науковці пов'язують 1970-80-ті роки із початком нового етапу іншомовної освіти, а саме з'являється комунікативне спрямування у вивченні іноземної мови (Н. Хомський [11]), та новий метод – комунікативно-діяльний (Є. Пасов [11]). Деяко пізніше І. Зимня [12] обґрунтує новий методичний підхід у вивченні іноземної мови – особистісно-діяльнісний. Особливістю цього етапу можна вважати виховну спрямованість іншомовної освіти. Таким чином зреалізовувалися три взаємопов'язані цілі навчального процесу: освітньої, розвивальної, виховної [5, с. 128-130].

До основних тенденцій цього періоду відосимо:

- *перша тенденція: зміна мовної моделі підготовки спеціалістів гуманітарних спеціальностей.* У цей період відбувався перехід із 4-річного на 5-річний плани підготовки спеціалістів гуманітарних спеціальностей з метою підвищення якості їх професійної підготовки; для майбутніх філологів це дало можливість введення додаткових дисциплін, перш за все, курсу лінгвістичних дисциплін; було введено багато дисциплін, що сприяли поліпшенню мовної діяльності майбутніх фахівців, а саме: «Література країни, що вивчається» (96 год.), «Новітня історія країни, що вивчається» (36 год.), «Іноземна мова» (60 год.), «Практика з іноземної мови» (1384 год.), «Фонетика» (462 год.), «Грамматика» (414 год.), «Переклад» (70 год.), «Спецкурси з іноземної мови» (122 год.), «Лексикологія» (56 год.);

- *друга тенденція: інтенсивне оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації.* Пріоритет у навчанні переходить до усного мовлення, особливо діалогічного за допомогою нових методів: сугестопедія (Г. Лозанов [13]), емоційно-смысловий метод (І. Шехтер), сугестокібернетичний інтегральний метод прискореного навчання (В. Петрусинський).

Третій етап (1990 – 2018) – етап сталого розвитку іншомовної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній простір. Виокремлення цього етапу зумовлено початком реформування системи освіти України після проголошення державної незалежності та передбачало «приведення системи у відповідність до нових соціально-економічних цілей, життєвих реалій, особливо потреб державотворення, її розвиток відповідно до Конституції України та Закону «Про освіту», забезпечення національного характеру і водночас конкурентоспроможності української освіти на світовому ринку» [14, с. 101]. Початок 90-х років відзначився також зміною суспільних парадигм, орієнтацією суспільства на пріоритет загальнолюдських та національних цінностей.

Важливою характеристикою розвитку іншомовної освіти в цей період був перехід на європейську структуру освіти, а також пов'язаний з цим перегляд цілей, змісту, форм, методів та технологій вивчення іноземної мови відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання» від 16.11.2000 року № 1717 [15].

У цей період Міністерство освіти і науки України висуває нові вимоги до підготовки майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої освіти, концентруючи увагу на оновленні змісту та методичних підходів до їх мовної та методичної підготовки у зв'язку з розширенням міжнародних зв'язків. Так, у березні 2013 року МОН України та Британська Рада в Україні започаткували проект «Шкільний вчитель нового покоління». Основними завданнями проекту визначено: вивчення сучасного стану підготовки вчителя в Україні; узагальнення досвіду університетів України, Великої Британії та інших країн, розробку необхідних документів та матеріалів з метою удосконалення методичної підготовки вчителів. До проекту увійшли університети, в яких здійснюється підготовка майбутніх учителів іноземних мов: *Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*; *Житомирський державний університет імені Івана Франка*; *Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького*; *Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя*; *Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*; *Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди*; *Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*; *Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини* [16, с. 193].

Розвиток суспільства у цей період характеризується процесами глобалізації та інтеграції, про що проголошено у Національній доповіді «Новий курс: реформи в Україні 2010–2015» (2010), «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» (2012), «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів» (2009). Освіта за цих умов має забезпечити оволодіння майбутнім фахівцем не тільки фаховою кваліфікацією, але й іншомовною компетентністю, що дає можливість «знаходити вихід у будь-яких ситуаціях та працювати в групі» [17, с. 37]. Н.

Сидорчук [18] з цього приводу висловлює думку щодо необхідності формування особистісних якостей майбутнього фахівця, необхідних для його соціальної успішності, конкурентоспроможності на європейському ринку праці, відповідальності за результати професійної діяльності, особистісного самовираження, саморозвитку, самореалізації [18, с. 260–298].

До основних тенденцій цього періоду відносимо такі:

- *перша тенденція: диверсифікація* та розширення переліку гуманітарних спеціальностей, відкриття нових кафедр філологічного спрямування; посилення статусу «Іноземної мови» як навчального предмета (Державний стандарт освіти з іноземної мови (1998));

- *друга тенденція: інтернаціоналізація* іншомовної освіти, розширення участі майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у міжнародних освітніх і дослідницьких проектах; запровадження ступеневої підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей; створення системи безперервної мовної освіти;

- *третья тенденція: полікультурна спрямованість* вивчення іноземних мов з метою вирішення пріоритетних завдань сучасної іншомовної освіти щодо формування толерантності та емпатії молоді до інших народів, здатності цінувати людську спільність, розуміти існуючі етнічні відмінності. Н. Гусевська [19], характеризуючи полікультурну спрямованість вивчення іноземної мови в цей період, до пріоритетних завдань іншомовної освіти відносить розвиток у студентів здатності цінувати міжнародне спілкування людей, а також правильно сприймати існуючі відмінності між народами, етнічними групами. Тому особливої актуальності автор надає питанням, пов'язаним із здійсненням іншомовної освіти у процесі професійної підготовки, котре дозволяє враховувати культурну, етнічну і релігійну культуру студентів, формувати у них толерантне ставлення до представників іншої лінгвоетнокультури. Полікультурна освіта надає можливість молоді глибше зрозуміти власну культуру та її роль у становленні світового культурного простору [19];

- *четверта тенденція: розширення мовного плюралізму*, що забезпечує процес розвитку «мовної особистості»; нині в Україні вивчаються як іноземні мови: англійська, арабська, болгарська, грецька, єврейська, іспанська, італійська, китайська, корейська, латинська, німецька, новогрецька, норвезька, польська, турецька, гінді, французька, словенська, чеська, японська тощо. Розширення мовного плюралізму, на думку науковців, сприяє безперервному розвитку мовної особистості. Усі мови, що нині вивчаються в Україні, вивчаються в якості першої, другої, третьої іноземні мови, заложено від мети професійної підготовки. На відміну від попередніх періодів, коли друга іноземна мова вивчалася на рівні ознайомлення, то нині друга мова часто вивчається на рівні функціональної грамотності [19-32];

- *п'ята тенденція – формування єдиного освітнього простору мовного поля*, в якому іноземна мова виступає як інваріантна частина, а інші предмети як варіативна, наприклад, «іноземні мови і рідна мова», «іноземні мови і література», «іноземна мова та історія», «іноземна мова і світова художня культура», «іноземна мова та інформатика». Формування єдиного освітнього простору мовного поля та створення інтегрованого освітнього простору, на думку науковців, складає основи іншомовної освіти у межах фахової підготовки [19].

У працях 90-х рр. ХХ ст. науковці зосередили увагу на підготовці майбутніх учителів іноземної мови у вищій школі, розглядаючи теоретичні і методичні основи практичної підготовки вчителів, становлення і розвиток пріоритетних напрямків такої підготовки в діяльності педагогічних навчальних закладів.

Висновки. Аналіз історичних, соціальних, культурних та педагогічних умов і чинників, що призвели до змін мети, завдань, змісту іншомовної освіти в Україні, дозволив визначити три етапи розвитку іншомовної освіти майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у педагогічних університетах України в період з середини ХХ до початку ХХІ століття.

Перший етап (1950 – 1960) – етап формування загальнонаукового інтересу до феномену іншомовної освіти. До основних тенденцій цього періоду відносимо такі: *виховна спрямованість освітнього процесу* (іншомовна підготовка вчителя гуманітарних спеціальностей тісно пов'язувалася з патріотичним і інтернаціональним вихованням); *інтеграція споріднених спеціальностей* («Українська мова та література, іноземна мова», «Російська мова та література, іноземна мова»); *інтенсифікація іншомовної освіти за рахунок дидактичних засобів* (відповідно до постанови «Про поліпшення стану викладання іноземних мов у країні» (1961) створювалися лабораторії, бібліотеки, кабінети іноземної мови); *педагогізація вищої освіти* та підвищення професійного рівня знання іноземних мов майбутніми вчителями гуманітарних спеціальностей; *пілотні проекти* щодо здійснення навчання в школі іноземною мовою.

Другий етап (1970 – 1980) – іншомовна освіта в умовах реформування вищої школи. До основних тенденцій цього періоду відносимо такі: *зміна мовної моделі* підготовки фахівців гуманітарних спеціальностей та перехід із 4-річного на 5-річний плани підготовки спеціалістів гуманітарних спеціальностей; введення додаткових лінгвістичних дисциплін; *по́ява нових методичних підходів* – комунікативного й особистісно-діяльнісного задля вдосконалення методики навчання іноземних мов. Особлива увага приділялась розвивальним функціям змісту освіти.

Третій етап (1990 – 2018) – етап сталого розвитку іншомовної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній простір. До основних тенденцій цього періоду відносимо такі: *диверсифікація* та розширення переліку гуманітарних спеціальностей; посилення статусу «Іноземної мови» як навчального предмета (Державний стандарт освіти з іноземної мови (1998)); *інтернаціоналізація* іншомовної освіти, розширення участі майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей у міжнародних освітніх і дослідницьких проектах; запровадження ступеневої підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей; створення системи безперервної мовної освіти; *полікультурна спрямованість* вивчення іноземних мов з метою розв'язання пріоритетних завдань сучасної іншомовної освіти; *розширення мовного плюралізму*, що забезпечує процес розвитку «мовної особистості»; *формування єдиного освітнього простору мовного поля*, в якому іноземна мова слугує інваріантною складовою.

Історіографічний аналіз дозволив визначити міждисциплінарну сутність *іншомовної освіти*, яка полягає в тому, що: вивчення будь-якої нерідної мови має супроводжуватися вивченням культури народу, котрий розвиває вміння розуміти світову культуру в цілому, формує здатність орієнтуватися в сучасному полікультурному й інформаційному суспільстві.

Література

1. Витлин Ж. Эволюция методов обучения иностранным языкам в XX веке. 2001. № 2. С. 23.
2. Кравчук Л. Періодизація етапів іншомовної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл України другої половини XX ст. (1950–2006). URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10621.html>. (дата звернення: 14.05.2019).
3. Фурман І. Стан викладання іноземних мов у загальноосвітніх закладах України на початку XX ст. Історія педагогіки. 2000. № 4. С. 116–119.
4. Гурина Н. Професійна фонологічна компетенція вчителя іноземної мови як головна складова його іншомовної вимовної культури. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Педагогіка та психологія». Вип. 18. С. 210–218.
5. Ветохов О. М. Розвиток психології навчання іноземних мов у 70-ті роки XX ст. Історія педагогіки, психології, освіти. 1999. № 4. С. 138–145.
6. Китайгородская Т. А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. Москва: Высшая школа, 1982. 62 с.
7. Околович О. В. Змістові аспекти підготовки вчителів іноземної мови у вищих педагогічних закладах України (II пол. XX – поч. XXI ст.). Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка: зб. наук. праць / ред. кол.: Т. І. Біленко (гол. ред.), М. М. Чепіль, А. В. Федорович та ін. Дрогобич, 2012. Вип. 25. С. 178–194.
8. Мироліубов А. А. История методики обучения иностранным языкам в СССР: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 «Методика преподавания». Москва, 1973. С. 11–12.
9. Киян І. В. До питання періодизації реформування змісту шкільної іншомовної освіти в Україні (1961–2008 рр.). Вісник Чернігівського державного пед. університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Чернігів, 2009. Вип. 70. С. 96–98.
10. Хомский Н. Язык и мышление Москва: Рус. яз., 1972. 123 с.
11. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. Москва: Русский язык, 1989. 276 с.
12. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 42 с.
13. Лозанов Г. Сущность, история и экспериментальные перспективы суггестопедической системы при обучении иностранным языкам. Методы интенсивного обучения иностранным языкам. Москва, 1977. Вып. 3. С. 7–16.
14. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ, 2003. 67 с.
15. Постанова Кабінету Міністрів України № 1183 від 8 вересня 2004 р. «Про затвердження Державної програми розвитку вищої освіти на 2005-2007 роки». URL: <http://www.kmu.gov.ua>. (дата звернення: 17.03.2019).
16. Сучасна іншомовна освіта в Україні: стан, проблеми, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16 жовтня 2014 р. м. Умань. Умань, 2014. 287 с.
17. Делор Ж. Образование – сокровище. UNESCO, 1996 Университетская книга. 1997. №4. С. 37.
18. Сидорчук Н. Г. Система професійно-педагогічної підготовки студентів університетів як засіб формування акмекомпетентності у контексті єдиного європейського освітнього простору. Акмедосагнення науковців Житомирської науково-педагогічної школи: монографія. Житомир, 2016. С. 260–298.
19. Гусевская Н. Ю. Иноязычное образование как историко-образовательный феномен. URL: <https://cyberleninka.ru/.../inoyazychnoe-obrazovanie-kak-ist...> (дата звернення: 12.03.2019).
20. Максимчук Б., Жуков, В., Яцук С., Зубаль М., Кевпанич В. Активізація мотивації майбутніх викладачів фізичного виховання і спорту в сфері екологічного туризму / Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруюва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – № 7 (91). – 390 с. (С. 234-243)
21. Gerasymova, I., Maksymchuk, B., Bilozero, M., Chemetska, Yu., Matviichuk, T., Solovyov, V., & Maksymchuk, I. (2019). Forming professional mobility in future agricultural specialists: the sociohistorical context. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 11 (4), 345-361.
22. Максимчук Б. А. Аналіз нормативно-правової бази підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті розвитку їхньої педагогічної майстерності / Б. А. Максимчук // Педагогічний альманах: збірник наукових праць : – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Випуск 41. – С. 106-112.
23. Максимчук Б. А. Педагогічна майстерність учителів фізичної культури як предмет наукових досліджень / Б. А. Максимчук // Таврійський вісник освіти : – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. № 2 (66). – С. 12-22.
24. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*, 18 (2), 810–815. (Скопус)
25. Максимчук Б. А. Сучасний стан розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури / Б. А. Максимчук // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. – Київ, 2019. – Вип. 3 (111) 19. – С. 92–97.
26. Максимчук Б. А. Використання новітніх освітніх технологій розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури / Актуальні проблеми вищої професійної освіти. VII Міжнародна науково-практична конференція 22 березня 2019 року / Національний авіаційний університет, Київ, 2019. С. 89-90 <http://kpppo.nau.edu.ua/files/Konfer2019.pdf>
27. Демченко І. І., Максимчук Б. А., Протас О. Л., Предик А. А., Височан Л. М., Плетеницька Л. С. Литвиненко В. А., Максимчук І. А. Структурне різноманіття педагогічних здібностей учителя початкової школи / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 2 (122) 20. – 203 с. (С. 40-47)

28. Максимчук І. А., Сагач О. М., Демченко І. І., Фурдуй С. Б., Максимчук Б. А., Протас О. Л., Межиловська Л. Й., Кузько Е. О. Саморозвиток у контексті формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 2 (122) 20. – 203 с. (С. 88-95)

29. Демченко І.І., Максимчук Б.А., Протас О. Л., Козій О. М., Демчишина О. В., Сагач О. М., Плетеницька Л. С., Максимчук І. А. Динаміка розвитку педагогічної майстерності та взаємодія факторів її формування / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 1 (121) 20. – с. 114 (С. 34-39)

30. Оніщук І. І., Приходько В. С., Соїна І. Ю., Єрмолаєв В. К., Петрусенко Н. Ю., Лінченко Н. Ю., Демченко І. І., Максимчук Б. А. Історичні передумови розвитку іншомовної освіти в Україні в контексті підготовки майбутніх тренерів / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 1 (121) 20. – с. 114 (С. 80-87)

31. Оніщук І. І., Галайдюк М. А., Маріонда І. І., Демченко І. І., Шемчук В. А., Литвиненко В. А., Кевпанич В. В., Максимчук Б. А. Науково-педагогічні передумови розвитку іншомовної освіти в контексті підготовки майбутніх вчителів фізичної культури / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 4 (124) 20. – 98 с. (С. 68-74)

32. Onishchuk, I., Ikonnikova, M., Antonenko, T., Kharchenko, I., Shestakova, S., Kuzmenko, N., & Maksymchuk, B. (2020). Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(3), 44-65. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308>

Reference

1. Vitlin, Zh. (2001). Evolution of foreign language teaching methods in the twentieth century, 2. 23.
2. Kravchuk, L. Periodization of the stages of foreign language training of pupils in general education schools of Ukraine in the second part of the XX century. (1950–2006). URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10621.html>. (the acceded date: 14.05.2019).
3. Furman, I. (2000). The state of teaching foreign languages in general education institutions of Ukraine at the beginning of the XX century. *History of pedagogy*, 4. 116–119.
4. Huryna, N. The professional phonological competence of a foreign language teacher as the main component of his foreign spoken culture. *Bulletin of Kiev National Linguistic University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 18. 210–218.
5. Vetokhov, O.M. (1999). The psychology development of foreign language studies in the 70s of the twentieth century. *History of pedagogy, psychology, education*, 4. 138–145.
6. Kitaygorodskaya, T.A. (1982). *Methodology of intensive teaching of foreign languages*. Moscow: Higher School, 62.
7. Okolovych, O.V. (2012). Semantic aspects of foreign language teachers' preparation in higher pedagogical institutions of Ukraine (the II p. of the XX – the beg. of the XXI cent.). Series: *Pedagogy: col. of scien. works*, 25. 178–194.
8. Miroliubov, A.A. (1973). *History of the methodology for teaching foreign languages in the USSR*. Abstract of PhD thesis. Moscow, 11–12.
9. Kyian, I.V. (2009). The issue of periodization of reform of the content of foreign language school education in Ukraine (1961-2008). *Bulletin of T. H. Shevchenko Chernihiv State Ped. University. Series: Pedagogical Sciences*. Chernihiv, 70. 96–98.
10. Khomskiy, N. (1972). *Language and thinking*. Moscow, 123.
11. Passov, Ye.I. (1989). *Fundamentals of communicative methods of teaching foreign language communication*. Moscow, 276.
12. Zimniaia, I.A. (2004). Key competencies as a performance-oriented basis of competency approach in education. Moscow: Research Center for Quality Problems of Professional Training, 42.
13. Lozanov, G. (1977). Essence, history and experimental perspectives of the suggestopedic system in teaching foreign languages. *Methods of intensive teaching of foreign languages*. Moscow, 3. 7–16.
14. Sukhomlynska, O.V. (2003). *Historical and pedagogical process: new approaches to common problems*. Kiev, 67.
15. The decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1183 of September 8, 2004 "On the approval of the State program for the development of higher education for 2005-2007 years". URL: <http://www.kmu.gov.ua>. (the acceded date: 17.03.2019).
16. Modern foreign language education in Ukraine: state, problems, prospects: materials of the international scientific and practical Internet conference, October 16, 2014. Uman, 2014. 287.
17. Delor, Zh. (1997). *Education is a hidden treasure*. UNESCO, 1996 University Book, 4. 37.
18. Sydorchuk, N.H. (2016). The system of professional pedagogical training of university students as means of creating acme-competence in the context of a single European educational space. *Acme-achievements of researchers of Zhytomyr Scientific Pedagogical School: monograph*. Zhytomyr, 260–298.
19. Guzevskaia, N.Yu. Foreign language education as a historical and educational phenomenon. URL: <https://cyberleninka.ru/.../inovazychnoe-obrazovanie-kak-ist...> (the acceded date: 12.03.2019).
20. Maksymchuk, B., Zhukov V., Yashchuk S., Zubal M., Kevpanych V. (2019). Activation of motivation of future teachers of physical education and sports in the field of environmental tourism. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*.

Scientific Journal. Sumy, 7 (91). 390. (234-243).

21. Gerasymova, I., Maksymchuk, B., Bilozerova, M., Chernetska, Yu., Matviichuk, T., Solovyov, V., & Maksymchuk, I. (2019). Forming professional mobility in future agricultural specialists: the sociohistorical context. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 11 (4), 345-361.

22. Maksymchuk, B. A. (2019). Analysis of the legal framework for the training of future physical education teachers in the context of the development of their pedagogical skills. *Pedagogical Almanac: collection of scientific works*. Kherson, 41. 106-112.

23. Maksymchuk, B. A. (2019). Pedagogical skills of physical education teachers as a subject of scientific research. *Tauride Bulletin of Education*. Kherson, 2 (66). 12-22.

24. Maksymchuk, I., Maksymchuk, B., Frytsiuk, V., Matviichuk, T., Demchenko, I., Babii, I. ... Savchuk, I. (2018). Developing pedagogical mastery of future physical education teachers in higher education institutions. *Journal of Physical Education and Sport*, 18 (2), 810-815. (Scopus)

25. Maksymchuk, B. A. (2019). The current state of pedagogical skills development of future physical education teachers. *Scientific Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), Kyiv, 3 (111) 19. 92-97.

26. Maksymchuk, B. A. (2019). Using the latest educational technologies for the development of pedagogical skills of future physical education teachers. Topical problems of higher professional education. The VII International Scientific and Practical Conference. National Aviation University, Kyiv, 89-90 <http://kpppo.nau.edu.ua/files/Konfer2019.pdf>

27. Demchenko I. I., Maksymchuk B. A., Protas O. L., Predyk A. A., Vysochan L. M., Pletenytska L. S., Lytvynenko V. A., Maksymchuk I. A. (2020). Structural variety of pedagogical abilities at primary school teacher. *Scientific Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20. 20. (40-47).

28. Maksymchuk I. A., Sahach O. M., Demchenko I. I., Furdyy S. B., Maksymchuk B. A., Protas O. L., Mezhirovskaya L. Y., Kuzko E. O. (2020). Self-education in the context of the formation of pedagogical skills of the future teacher. *Scientific Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 2 (122) 20. 203 (88-95).

29. Demchenko I.I., Maksymchuk B. A., Protas O. L., Koziy O.M., Demchyshyna O. V., Sahach O. M., Pletenytska L. S., Maksymchuk I. A. (2020). Dynamics of pedagogical skills development and interaction of factors of its formation. *Scientific Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), Kyiv, 1 (121) 20. 114 (34-39).

30. Onishchuk I. I., Prykhodko V. S., Soyina I. Y., Yermolaiev V. K., Petrusenko N. Y., Linchenko N. Y., Demchenko I.I., Maksymchuk B. A. (2020). Historical prerequisites of the development of foreign-language education in Ukraine in the context of training of future coaches. *Scientific Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), Kyiv, 1 (121) 20. 114 (80-87).

31. Onishchuk, I.I., Halaydiuk, M.A., Mariouda, I.I., Demchenko, I.I., Shemchuk, V.A., Lytvynenko, V.A., Kevpanych, V.V., & Maksymchuk, B.A. (2020). Scientific and pedagogical prerequisites for the development of foreign-language education in the context of the training of future teachers of physical education. *Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport), 4 (124) 20. 98 (C. 68-74).

32. Onishchuk, I., Ikonnikova, M., Antonenko, T., Kharchenko, I., Shestakova, S., Kuzmenko, N., & Maksymchuk, B. (2020). Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities of Ukraine. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12(3), 44-65. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/308>

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.8(128).31

Панасюк О.О.

*к.пед.н., доцент, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
Ковальчук В.Я.*

*к.пед.н., доцент, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
Хомич А.В.*

к.пед.н., доцент, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА КАРАТИСТІВ НА ЕТАПІ СПОРТИВНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

У статті теоретично й експериментально обґрунтовано модель розвитку фізичних якостей каратистів в умовах тренувального процесу в спортивній школі. Вказується, що за показниками фізичної підготовленості в експериментальній групі результати вище, ніж у контрольній. Розвиток фізичних якостей у каратистів в тренувальному процесі забезпечує результативні показники фізичної підготовленості, що свідчить про доцільність застосування запропонованої моделі для вдосконалення процесу фізичної підготовки в спортивних школах.

Ключові слова: фізична підготовка, карате, спортивне вдосконалення, вправи-тести, фізичні якості.

Панасюк А.А., Ковальчук В.Я., Хомич А.В. Физическая подготовка каратистов на этапе спортивного усовершенствования. В статье теоретически и экспериментально обоснована модель развития физических качеств каратистов в условиях тренировочного процесса в спортивной школе. Указывается, что по показателям физической подготовленности в экспериментальной группе результаты выше, чем в контрольной. Развитие физических качеств в